

Riktlinjer för folkhälsoarbetet i TROSA KOMMUN

Innehållsförteckning

<i>1. Allmänt om dessa riktlinjer</i>	3
<i>2. Allmänt om folkhälsoarbete</i>	4
2.1 Hälsans bestämningsfaktorer.....	4
2.2 Skillnaden mellan folkhälsa och hälsa.....	5
<i>3. Trosa kommuns folkhälsoarbete</i>	6
Övergripande målsättning.....	6
Organisation	6
Arbetsformer	6
<i>4. Andra styrdokument för bättre folkhälsa</i>	7
4.1 Hälsa 21.....	7
4.2 Regeringens prioriterade mål	7
4.3 Länsstrategi för Sörmland.....	7

1. Allmänt om dessa riktlinjer

Riktlinjer för folkhälsoarbetet är ett övergripande styrdokument för Trosa kommuns verksamheter. Det ger också information till omvärlden om hur Trosa kommun hanterar och ser på folkhälsofrågorna.

Folkhälsoarbetet är en central del i kommunens arbete för en hållbar samhällsutveckling.

2. Allmänt om folkhälsoarbete

Vi nås dagligen av budskap och rapporter om en ökande ohälsa bland befolkningen. Vi blir mer och mer medvetna om vad som är bra och dåligt för oss som individer. Samtidigt ändras förutsättningar för att vi skall må bra och ha ett gott liv.

Riksövergripande statistik och undersökningar som bland annat görs av Landstinget och Folkhälsoinstitutet visar att vi i Trosa kommun har gynnsamma livsvillkor, goda levnadsvanor och en god hälsa. Detta gäller om man jämför med resten av riket. Folkhälsoarbete är långsiktigt och många av de åtgärder som vi gör eller låter bli att göra idag får förmodligen sina konsekvenser först långt senare. Det är vanligt att man räknar med 10 års fördröjning. På det sättet kan det vara svårt att direkt se effekterna av de insatser som genomförs.

Begreppet Folkhälsa

Folkhälsa är ett begrepp som beskriver hälsa, sjuklighet och dödlighet liksom levnadsvanor, hälsorisker och skyddsfaktorer för hälsa i olika befolkningsgrupper. Begreppet innefattar inte bara summan av individernas hälsa utan även mönster av större eller mindre olikheter i hälsa som råder mellan olika grupper inom befolkningen.

Pellmer & Wramner 2001

Folkhälsoarbetet utgår från de olika faktorer som påverkar folkhälsan. Dessa är livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. För att lyckas med arbetet är det viktigt att många aktörer samverkar och att alla arbetar i samma riktning. Vad gäller kommunernas lokala folkhälsoarbete handlar det i stor utsträckning om att skapa strukturer i verksamheten så att invånarna mår bra samt lätt kan utveckla och bibehålla en god hälsa. Folkhälsoarbetet är en viktig del i kommunens arbete för en långsiktigt hållbar utveckling.

Det är viktigt att folkhälsan, som ju är kommuninvånarnas hälsa, prioriteras i politiska beslut eftersom en god hälsa är ett av de viktigaste värdena i livet. Förutom hälsans egenvärde betyder också god folkhälsa en ekonomisk fördel för samhället, då ohälsa är mycket kostsamt.

2.1 Hälsans bestämningsfaktorer

Vad är det som påverkar vår hälsa? Hälsans bestämningsfaktorer brukar man prata om i folkhälsosammanhang. De påverkar våra förutsättningar att utveckla en god eller mindre bra hälsa. Vissa av dessa faktorer har vi inte möjlighet att påverka, som kön, ålder och genetiskt arv. Andra kan vi påverka och samhället har här en viktig roll att skapa goda förutsättningar för att varje individ skall kunna utvecklas så bra som möjligt. Det finns ett nära samband mellan demokrati, delaktighet, jämlikhet och social trygghet å ena sidan och en bra folkhälsa å den andra.

Livsvillkoren skapas av samhället och de är möjliga att påverka vid samhällsplaneringen. Exempel på livsvillkor är miljö, utbildning, sysselsättning, ekonomi och boende. Beroende av dessa har invånarna sedan lättare att utveckla levnadsvanor som är gynnsamma för individen och i förlängningen även hälsan på befolkningsnivå. Även levnadsvanorna kan påverkas genom samhällets struktur. Exempel på det är matvanor, alkohol och drogvanor samt motionsvanor. Det handlar om vad individen får för möjlighet att göra goda val. Gröna rekreationsområden i närhet till bebyggelse, att det finns en säker trafikmiljö och goda förutsättningar för föreningslivet är andra faktorer av vikt. Även stödjande miljöer är ett

Riktlinjer för folkhälsoarbetet i Trosa kommun, antagna av kommunfullmäktige, 2006-06-21, § 35.

viktigt område att arbeta med: hem, skola, arbetsplats, säker och trygg kommun. Eftersom den kommunala verksamheten är så bred och kommer i kontakt med alla kommuninvånare har det stor betydelse hur verksamheten är utformad.

2.2 Skillnaden mellan folkhälsa och hälsa

Hälsa är i huvudsak individens ansvar och frihet att hantera. Folkhälsa är primärt samhällets ansvar. Folkhälsan analyseras utifrån ett bredare orsaksmönster än vad som används för att analysera de enskilda individernas hälsa. I folkhälsoanalyser prioriteras sociala faktorer framför genetiska, medan individens hälsa i viss mån styrs av de genetiska förutsättningar man fötts med. Begreppet hälsa definieras som ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande inte bara frånvaro av sjukdomar och handikapp. Folkhälsa handlar mer om bestämningsfaktorer som ger förutsättningar för hälsa och ohälsa såsom livsvillkor och levnadsvanor, vilken närmiljö man har, vilka fritidsmöjligheter samt utbildning. I det yttersta är det alltid individen som har ansvar för sitt välmående och sin hälsa, men samhället har möjlighet att skapa gynnsamma förutsättningar för att det skall lyckas.

3. Trosa kommuns folkhälsoarbete

All verksamhet som sker i kommunens regi skall genomsyras av ett folkhälsoperspektiv. Detta innebär att hälsofrämjande och förebyggande åtgärder skall prioriteras på en tidig nivå i planering och projekt, då möjligheterna att påverka är stora.

Trosa kommuns folkhälsoarbete skall utgå från ett salutogent perspektiv, det innebär att man utgår ifrån det friska och positiva.

Övergripande målsättning

Trosa kommun skall verka för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Organisation

För de kommunala nämnderna finns reglementen som definierar rollerna för respektive nämnd. Vad avser nämndernas roll för en bättre folkhälsa så kan den beskrivas så här:

Kommunstyrelsen

Samordningsansvar för kommunens verksamheter. Kommunövergripande uppföljning och utveckling av folkhälsan.

Respektive nämnd och verksamhet

Skall vara medveten om hur den påverkar folkhälsan och vidta lämpliga åtgärder för att bidra till att utveckla förutsättningarna för en bättre folkhälsa. Nämnden avgör själv hur den redovisar folkhälsorelaterade aspekter.

Ekologi- och folkhälsonämnden

Kommunens strategiska organ för folkhälsofrågor. Nämnden skall bistå med råd och stöd för att tydliggöra och utveckla folkhälsoaspekterna i kommunens verksamheter. Nämnden bistår kommunstyrelsen i arbetet med övergripande med nyckeltal och uppföljning av folkhälsan i kommunen.

Arbetsformer

Tvärsektoriell syn

Trosa kommun skall arbeta okonventionellt och fokusera på problemens kärna oberoende av samhällets organisation i arbetet för en förbättrad folkhälsa.

Samverkan

Trosa kommun skall verka för samverkan mellan aktörer i samhället i utvecklingen av förutsättningarna för en förbättrad folkhälsa.

4. Andra styrdokument för bättre folkhälsa

4.1 Hälsa 21

Som grund för folkhälsoarbetet finns några viktiga dokument. Världshälsoorganisationen WHO, har format en vision om hälsa på det 21:a århundrandet som heter Hälsa 21. Dess viktigaste budskap är att skapa en jämlik hälsa.

4.2 Regeringens prioriterade mål

Det övergripande målet som Sveriges regering antagit vad gäller hälsa är ”Att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa för hela befolkningen”. Under den övergripande rubriken finns elva delmål.

Regeringens prioriterade mål är:

- 1) Delaktighet och inflytande i samhället
- 2) Ekonomisk och social trygghet
- 3) Trygga och goda uppväxtvillkor
- 4) Ökad hälsa i arbetslivet
- 5) Sunda och säkra miljöer och produkter
- 6) En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
- 7) Gott skydd mot smittspridning
- 8) Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa
- 9) Ökad fysisk aktivitet
- 10) Goda matvanor och säkra livsmedel
- 11) Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

4.3 Länsstrategi för Sörmland

Sörmlands läns landsting har tagit fram en strategi för folkhälsoarbetet i regionen. För att folkhälsoarbetet skall genomsyra alla delar av samhället krävs det att man arbetar med frågorna i många olika forum. Strategin är tänkt som en övergripande plan med vissa riktlinjer som andra instanser, t.ex. kommunerna sedan kan utgå ifrån i sitt lite mer konkreta arbete med folkhälsa. Strategin innehåller följande mål:

- Utveckla stödjande nätverk
- Bevaka och stödja utbildningsinsatser
- Bedöma hälsokonsekvenser inför politiska beslut
- Utveckla och värdera metoder för folkhälsoarbetet
- Fortsätta att utveckla miljöarbetet
- Arbeta i ett livscykelperspektiv
- Utreda databas för folkhälsosatsningar
- Göra regelbunden uppföljning